

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. Quid sit scientia Actualis propriè dicta, & an sit de ejus essentia certitudo, & evidentia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

medii demonstrationis. Et quod per se non corrumpat, utrumque tenet Scotus 6. Met. ubi admittit aliquem, dum addiscit secundum librum Geometriæ, posse admittere prius scita in libro primo, & tamen cum hoc retinere habitum, quem habuit in primo libro, sed per scitum intelligit conclusionem, & eadem prorsus est ratio de oblivione medi, ac conclusionis, ergo. Dixi per se, quia oblivio medi potest esse causa per accidens destructionis habitus scientiæ, in quantum scilicet potest quis tempore oblivionis elicere actus opinativos, seu erroneos, qui actus concurrant ad suos habitus formaliter oppositos, & incompatibiles habitui scientiæ, & idem dic de Conclusionem. Restat ergo tantum probare, quod non per actum oppositum, quod sic præsto: Quia non corrumpit nisi in quantum producit habitum oppositum, sed hoc non est destruere formaliter, & immediate, ergo ma. patet. Quia actus oppositus est compatibilis cum habitu scientiæ, ut patet in eo, qui habet habitum fidei de hoc quod Deus sit, & potest habere actum scientificum de eodem, & in eo qui acquirit habitum intensissimum opinionis de hac propositione, homo est risibilis, & postea acquirit actum scientificum de eodem: mi. probatur quia aliàs sol producus calorem in manu mea esset causa formalis expulsionis frigoris, quod nemo somniavit. Sed

V. **Opponitur** Autoritas Aristotelis hic cap. 6. ubi assignat quatuor causas corruptionis habitus, primam destructionem rei scitæ, secundam interitum scientiæ, tertiam oblivionem conclusionis, & quartam oblivionem medi. R. Aristotelem tantum velle, quod per illa quatuor destruat scientia quoad actum, non verò quoad habitum, & ita exponunt eum Theophrastus, Themistius &c. Vel etiam si intelligit aliquid de habitu, dici potest, quod non destruant formaliter, sed tantum occasionativè.

QUÆSTIO V.

Quid sit scientia actualis propriè dicta, & an sit de ejus essentia certitudo, & evidentia?

I. Plura, quæ hic præmitti deberent, jam tradidi in summulis; unde supponendo varias scientiæ acceptiones, & conditiones

II. **DICO I.** *Scientia ut sic, prout est communis scientia à priori & posteriori est cognitio certa, & evidens alicujus necessarii, causata per discursum syllogisticum.* Probatur, quia constat genere & differentiâ, nam ly cognitio ponitur loco generis, cætera loco differentiæ, per ly certa excluditur opinio, per ly evidens fides tam divina, quam humana, quæ licet, id est divina, maxime certa sit, non est tamen evidens: per ly alicujus necessarii excluditur cognitio cujuslibet contingentis, etiam si sit certa & evidens: per ly discursum syllogisticum excluditur quæcunq; cognitio etiam si sit certa & evidens, ac de objecto necessario, quæ non est acquisita per talem discursum. Sed Incontra

III. **Arguitur.** De ente mobili quâ tali potest haberi scientia, quia secundum nonnullos

ens mobile est objectum Physicæ, sed mobile quâ tale potest se aliter habere; ergo scientia non est de objecto, quod se potest aliter habere, & consequenter malè dicitur in definitione alicujus necessarii. R. transeat ma. de quâ in Physica diff. mi. quoad terminum ipsius mobilitatis, seu ipsum motum, concedo mi. quoad ipsam mobilitatem, nego mi. Unde sciendum, ens mobile posse comparari ad ipsam mobilitatem, vel ad terminum quem acquirit ipsa mobilitas, sicut homo potest comparari ad risibilitatem, vel ad terminum risibilitatis, seu ipsum risum, si consideretur ens mobile ad ipsam mobilitatem non potest se aliter habere respectu ejus, quia necessariò est mobile, ac proinde de ipso, quâ mobile potest haberi scientia, si verò comparatur ad terminum mobilitatis, potest aliter se habere, sed de ipso, ut sic non habetur scientia.

DICO 2. *Scientia à priori propriè dicta bene definitur à Philosopho 1. Post. cap. 2. quod sit cognitio certa, & evidens, alicujus necessarii per suam causam necessariam acquisita per discursum syllogisticum.* Cognatio ponitur loco generis, cætera loco differentiæ, per ly suam causam necessariam excluditur scientia à posteriori, quæ non est per causam, sed per effectum, item causa contingens, seu libera alicujus necessarii tale enim causatum, licet sit necessarium, quia tamen non per causam necessariam excluditur à ratione scientiæ propriè dictæ. Cætera particulæ explicantur eodem modo, sicut in priori, nec de his ulla est particularis difficultas.

DICO 3. Tam certitudo, quam evidentia est de essentia scientiæ. Ita Connimb. Contra Albertum M. & alios Thomistas quantum ad evidentiam est; etiam ipsius Scot. q. 3. Prol. n. 26. & alibi, quæstione tamen citata sic ait: *Ad primum dico, quod quatuor includat scientia propriè dicta, primo quod sit cognitio certa, id est absque deceptione & dubitatione: secundo, de cognito necessario, seu objecto: tertio, causata à causa evidenti: quarto, applicata intellectui per discursum syllogisticum.* Et has quatuor conditiones requirit, patet ex definitione data.

Probatur Conclusio primò:

Ex D. Bernardo Lib. 5. de Confid. cap. 3. ubi dicit: *Intellectus (id est scientia) habet veritatem nudam & apertam, verum nempe intellectum certam habet non modo veritatem, sed etiam veritatis notitiam.* Intellectus est rei cujuspiam invisibilis certa & manifesta notitia, per quæ non modo probatur conclusio, sed etiam bene definitur & declaratur, quid sit scientia. Probatur ratione: Aliqua conditio ex quatuor enumeratis est de essentia scientiæ; ergo omnis: probatur consequentia, quia non est major ratio de una, ac de altera, cum omnes æqualiter posuerit Aristoteles in definitione.

Probatur secundò: Conclusio deducta ex præmissis probabilibus est probabilis, ex obscuris obscura; ergo deducta ex certis & evidentibus erit certa & evidens, ab omnimoda paritate; subsumo, sed præmissæ debent esse certæ & evidentes; ergo etiam conclusio ex illis deducta.

QUÆ